

پایگاه اطلاع رسانی دفتر مرجع عالیقدر

حضرت آیت الله العظمی مطاهری
مد ظله العالی

.....www.almazaheri.ir.....

اخلاق و جوان/جلد اول/ فصل سوم: ازدواج /

در بعضی از شهرها رسم است که بعد از ازدواج و اجرای صیغه عقد که دختر و پسر با هم محرم و از نظر شرعی، زن و شوهر می‌شوند، مدتی عروس در خانه پدر و مادرش بماند و داماد، هفته‌ای لااقل یک شب برای دیدن نامزد شرعی‌اش به خانه آنها رفت و آمد داشته باشد، که اصولاً در این شب از طرف خانواده ی زن پذیرایی می‌شود و احیاناً در همانجا هم می‌خوابد.

این مسئله اگر چه از لحاظ شرعی مانعی ندارد، ولی از نظر اقتصادی و اخلاقی برای غالب خانواده‌ها مشکلات فراوانی دارد، به نحوی که مایه عدم تمایل بعضی از والدین به شوهردادن دختران خویش می‌گردد.

مشکلات اقتصادی

خانواده‌هایی هستند که اگر فقط خودشان باشند، چه بسا که با یک غذای ساده یا حتی بدون غذا، شب را سپری می‌کنند و می‌توانند با توازن بین دخل و خرج خود، یک زندگی معمولی را بگذرانند، اما اگر بنا شد که یک شب در هفته که خیلی اوقات به هفته‌ای چند شب یا وعده می‌رسد داماد به عنوان مهمان بر این خانواده وارد شود و بخواهد یک وعده را در آنجا بگذراند، بدیهی است که این پدر و مادر و خانواده ی عروس به زحمت می‌افتند و در مضیقه قرار می‌گیرند، چرا که باید شامی فراخور مهمان تهیه نمایند، میوه‌ای بخرند و سایر مخلفات و لوازم یک مهمانی آبرومندانه را مهیا سازند، خصوصاً که مادر عروس، آدم بی‌فکری باشد و بخواهد نسبت به داماد محبت هم بنماید که دیگر مشکل روی مشکل، زیرا او حساب نمی‌کند که این شوهر با آن درآمد محدود چگونه باید این همه چیز را فراهم کند.

امروزه رفت و آمد داماد در دوران عقد بستگی، برای درصد بالایی از مردم پردردسر و مشکل آفرین است، بدین جهت از بیم این مشکلات، تن به ازدواج نمی‌دهند، زیرا هم دختر ناراحت است و باید خجالت پدر و مادرش را بکشد و هم پدر و مادر به خاطر نبود امکانات پذیرایی از داماد، احساس ناراحتی می‌کنند، لذا آسانترین راه را این می‌بینند که از فکر شوهردادن دختر منصرف شوند.

مشکلات اخلاقی

اینها فقط از جنبه اقتصادی قضیه بود، اما نکته مهمتر و اصولی‌تر از این، مسئله اخلاقی آن است، یعنی وقتی که داماد برای دیدن همسرش به خانه آنها می‌رود و در اطاق جداگانه خلوت می‌کنند، برای سایر دختران و پسران جوان این خانواده یا خواهر و برادر ممیز و چیز فهم عروس، افکاری پیش می‌آید که زیربنای یک بلوغ زودرس می‌گردد و بلوغ زودرس، زمینه‌ساز مناسبی برای مفساد و فتنه‌های بزرگ و کوچک است، خصوصاً که در آن شب، عروس نمی‌تواند در وضع عادی باشد و می‌بایست برای شوهر خود زینت نماید و احیاناً لباسهایی که با جمع جور در نمی‌آید بپوشد.

لذا من در مرحله اول از پسرها و دامادها می‌خواهم که از رفتن به منزل همسرشان با این همه مشکل اقتصادی و اخلاقی خودداری کنند و به شکل دیگری که این مشکلات را نداشته باشد عمل نمایند و سپس از پدر و مادرها تقاضا دارم که این رسم غلط را کنار بگذارند، هر زمانی که قرار است دختر و پسر عروسی کنند، همان وقت عقد خوانده شود و فردای آن یا چند روز بعد هم عروسی باشد تا زمینه اینگونه مشکلات مادی و اخلاقی برای خانواده‌ها از میان برود و ازدواج به گونه‌ای صحیح و ساده و آسانی انجام پذیرد.

قرآن و حدود آزادی افراد خانواده در برابر یکدیگر

در اینجا به مناسبت این مبحث اخلاقی، بسیار بجاست که دستورالعمل قرآن را پیرامون حدود آزادی افراد خانواده از پدر و مادر گرفته تا فرزندان بزرگ و کوچک در خانه، که مسئله موردنیاز جامعه امروز ما نیز هست بیان داریم، باشد تا همگان با توجه به این امور، در ایجاد جامعه و خانواده‌ای سالم و صالح بکوشند و راه را بر هر گونه فساد و تباهی سد سازند. قرآن شریف می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مَن قَبْلَ صَلَاةِ الْعُجْرِ وَ حِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ [1]

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید، بردگان شما و همچنین کودکانی که به حد بلوغ نرسیده‌اند، در سه وقت باید از شما اجازه بگیرند، پیش از نماز صبح و نیمروز هنگامی که لباسهای (معمولی) خود را بیرون می‌آورید و بعد از نماز عشاء، این سه وقت خصوصی برای شماست».

خداوند متعال در این آیه، یک قاعده کلی از میزان آزادی فرزندان نسبت به پدر و مادر و اینکه آنها در چه موقع مجازند که والدین را ببینند و در چه اوقات و حالاتی، می‌بایست حتماً برای ورود بر آنها کسب اجازه نمایند را بیان می‌فرماید، البته این ملاک در مورد بچه‌های نابالغ ولی ممیز است و در مورد جوانان بالغ و بزرگترها، حتماً باید توجه و احتیاط بیشتری نمود.

در شبانه‌روز ساعتی هست که اختصاص به والدین یا زن و شوهر دارد و هیچکس حتی فرزندان و دیگر محارم، نباید آنها را که در وضع و لباس خاص قرار دارند ببینند و اگر در اطاق جداگانه‌ای هستند، می‌بایست درب اطاق بسته باشد. این اوقات عبارتند از:

1. قبل از نماز صبح (یعنی وقتی که هنوز خوابند)
2. ساعتی از ظهر که در آن لباسها در می‌آورند (به جهت استراحت روزانه)
3. بعد از نماز عشاء (که آماده خواب می‌شوند)

در این مواقع، فرزندان (بالغ و نابالغ)، اگر بخواهند با والدین خود تماس داشته باشند، حتماً باید از برای ورود به اطاق و محل استراحتشان از آنها اجازه بگیرند، ولی در غیر این ساعات، برای بچه‌های نابالغ ولی ممیز در ارتباط با پدر و مادرشان مانعی نیست و می‌توانند بدون اذن، آنها را ملاقات نمایند اما پسرها و دخترها بالغ و بزرگ، باز باید با اعلام قبلی به نزد آنها بروند و اینکه بعضی از پسرها سرزده و ناگهانی وارد خانه می‌شوند، کار غلط و نادرستی است و مورد نهی واقع گردیده است، زیرا اگر چه در اوقات مخصوص نیست، ولی ممکن است پدر یا مادر در یک وضع خاص و استثنایی باشند که دیگران نیست، ولی ممکن است پدر یا مادر در یک وضع خاص و استثنایی باشند که دیگران نباید آنها را در آن حالت ببینند، و شاید رمز کار در این باشد که دیدن بعضی از اعضای بدن پدر و مادر و خصوصاً مادر، همچون بالای زانو، سینه، بالای آرنج و سایر قسمت‌هایی که

را در پی دارد و بدیهی است که با بلوغ زودرس، حافظه و استعداد جوان از شکوفایی در راه خودش باز می‌ایستد، نیوگها از بین می‌رود، غریزه جنسی‌اش به جاهای خطرناکی می‌رسد و یا ناتوانی جنسی پیدا می‌کند که آن نیز خود موجب مفاسد و مشکلات بی‌شمار دیگری می‌گردد. همین مسئله در مورد خواهر و برادر نیز صدق می‌کند که آنها هم باید با اطلاع و اجازه بر یکدیگر وارد شوند تا مفسده‌های اخلاقی از این قبیل به وجود نیاید.

نوصیه به دامادها

چنانکه کم کردن فاصله بین عقد و عروسی ممکن نبود و بنا به مصالحی تصمیم بر آن شد که پس از مراسم عقد، عروسی مدتی در خانه پدر بماند، اینجا دیگر ایفای نقش اصلی به عهده داماد است. وقتی می‌خواهد به خانه نامزد و همسرش برود، باید به اینگونه مشکلات اقتصادی و اخلاقی بیندیشد که:

آیا رفت و آمد من، از نظر مالی و معیشتی، برای خانواده‌ی زن مشکلی به وجود نمی‌آورد؟

آیا آنها توان و قدرت تهیه ناهار یا شام یا لوازم دیگر مهمانی مرا دارند؟

آیا از جهت مسائل اخلاقی، مفسده‌ای به وجود نمی‌آید؟ وقتی من با همسرم در اطافی خلوت کردم، دختر بزرگ، یا پسر بالغ آن خانواده در اطاق دیگر، با افکار مهاجم و مخرب چه می‌کنند؟!

بدیهی است جوانی که دارای احساسات پاک و عاطفه انسانی باشد، به این ریزه‌کاریها توجه نموده و هرگز راضی به وجود آوردن این همه مشکلات و دردسر مالی و اخلاقی نخواهد شد عاقلانه در حل و رفع این مشکل، کوشش خواهد نمود.

به هر حال، این هم مانع بزرگی در این راه مقدس است و چه بسیار پدرانی که از زیر بار ازدواج دختر شانه خالی می‌کنند، به خاطر اینکه دخترها و پسرهای بزرگ دیگری در منزل دارند و نمی‌توانند رفت و آمد داماد را تحمل نمایند، یا چون از لحاظ اقتصادی برای مخارج ابتدایی خود در مضیقه‌اند، رفت و آمد داماد برایشان مشکل است.

به امید آنکه این مشکل نیز با دست گره‌گشای بزرگترهای جامعه، از سر راه این سنت مؤکده‌ی نبوی یعنی ازدواج جوانان، برداشته شود و از این پس، شاهد افزایش آمار ازدواج‌های ساده، صمیمی و نیز کاهش مفاسد اجتماعی از این طریق باشیم.

[1]- سوره‌ی نور / 58.